

НАУКОВИЙ ВІСНИК

студентів та слухачів магістратури

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

Випуск № 3(88)
20 лютого, 2025 рік

Зміст:

Від Небесної Сотні до
незламної нації: 11 років
боротьби
за свободу 1-3

Інтерв'ю з науковцем 3-6

Політично-ідеологічний
квіз 12 лютого 2025 року 6-7

**Гудзь Ілона,
Бочуля Максим**
Україна: 11 років проти-
стояння агресії 8-14

Поплавська Софія
Стратегії соціально-
психологічної допомоги
дітям, які пережили тра-
вматичні події 14-17

Дарина Корнійчук
Аналіз сучасних віршів,
присвячених війні 17-21

ВІД НЕБЕСНОЇ СОТНІ ДО НЕЗЛАМНОЇ НАЦІЇ: 11 РОКІВ БОРОТЬБИ ЗА СВОБОДУ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Сьогодні ми маємо осмислити один із найважливіших і водночас найтрагічніших періодів в історії України – 11 років неупинної боротьби за свободу, починаючи від подій Небесної Сотні до формування Незламної Нації. Цей шлях, сповнений болем втрат, героїзму та віри у світле майбутнє, заслуговує на детальне дослідження крізь призму різних гуманітарних дисциплін, зокрема історії, української мови та соціальної роботи.

З історичної точки зору Майдан 2013–2014 рр., відомий як Революція Гідності, став кульмінацією багаторічної боротьби українського народу за демократичні цінності, єв-

ропейський курс розвитку та протидію російським імперіалістичним прагненням. Розстріл мирних протестувальників з Небесної Сотні символізував злочинний характер тодішньої влади та позначив початок нової епохи в історії країни. Після цих подій агресія Росії перейшла на новий рівень. Анексія Криму та війна на сході України у 2014 році залишили глибокий слід, перетворивши мирні міста на руїни та спричинивши масштабні людські втрати. Оперативний розвиток подій досяг кульмінації 24 лютого 2022 р. з повномасштабним вторгненням. Цей день став моментом істини для всього українського

ВІД НЕБЕСНОЇ СОТНІ ДО НЕЗЛАМНОЇ НАЦІЇ: 11 РОКІВ БОРОТЬБИ ЗА СВОБОДУ

Гудзь Ілона, студентка групи ПО-12,

Бочуля Максим, студент групи І-216

Конфлікт, що триває, і боротьба за суверенітет України відзначаються інтенсивними і неспокійними подіями. Від відмови В. Януковича підписати угоду про асоціацію з ЄС, що призвело до протестів на Євромайдані, до жорстоких сутичок і зрештою усунення В. Януковича в 2014 р. з посади президента України, рішучість українського народу залишається непохитною. Анексія Криму і подальша війна на сході України ще більше загострили ситуацію. Повномасштабне вторгнення РФ в 2022 р. принесло нові рівні спустошення й опору. Незважаючи на величезні виклики та труднощі, українці продовжують боротися за свою свободу та територіальну цілісність. Міжнародна спільнота виявляє солідарність і підтримку, тоді як переговори та конфлікти тривають. Стійкість і мужність українського народу залишаються непохитними під час цих важливих моментів у їхній історії.

Метою цієї статті є проведення аналізу ключових історичних подій і трансформацій політичної ситуації в Україні в період з 2013 р. до теперішнього часу, з особливим акцентом на

питання збереження суверенітету та територіальної цілісності держави. У роботі детально розглянуто хронологію та вплив таких визначальних явищ, як-от: протести на Євромайдані, події Революції Гідності, анексія Криму, збройний конфлікт на сході України, а також повномасштабна військова агресія з боку РФ у 2022 р. та стійкий опір українського народу в боротьбі за власні права та свободи.

Четвертий президент України відмовився підписати документ, до якого держава йшла роками – угоду про асоціацію та членство України в Європейському Союзі, та почав зближення з Росією. Внаслідок цього, 21 листопада 2013 р. півтори тисячі людей вийшли на площу з протестами проти проросійського президента, який не бажав вступу України в ЄС та прагнув знову повернути країну в ті часи поневолення. Вночі 30 листопада кілька сотень активістів залишалися на Майдані, за що були дуже жорстоко розігнані «Беркутом». 1 грудня 2013 р. з'їхалися сотні тисяч українців, почалися масштабні протести, весь Хрещатик був заповнений активістами, розпо-

чався великий супротив українців (рис 1.). Міліцейське свавілля

єму позиціонуванні й рішуче відмовлялася від зближення з РФ.

Рис 1. Один з перших днів Євромайдану [6]

скликало людей, обурених корупцією, узурпацією влади, політикою русифікації та зближенням з РФ [5, с. 17–18].

Розпочалися масштабні акти насильства проти молоді, що брала участь у протестах. Активісти зводили барикади та оборонні споруди, а також спалювати шини, щоб ускладнити дії правоохоронців. Сили спецпризначення застосовували водомети проти протестувальників, а згодом розпочали масові побиття. Додатково було зафіксовано діяльність снайперів, які цілеспрямовано обстрілювали активістів, завдаючи їм смертельних поранень. Незважаючи на ці жорстокі дії, Україна продовжувала наполягати на сво-

Окремо слід зазначити випадки знущань – правоохоронці примусово роздягали затриманих людей, яких попередньо били, та змушували їх пересуватися по снігу в такому стані. У деяких випадках побиття було настільки жорстоким, що постраждалих із серйозними пораненнями забирали карети швидкої допомоги. Людей били битами, застосовували до них фізичну силу й інші засоби тиску. У відповідь частина протестувальників використовувала коктейлі Молотова як засіб протистояння проросійській владі. Дії уряду та правоохоронних органів значною мірою порушували національне законодавство, зокрема Кримінальний кодекс України [9]

й Конституцію України [7], а також ігнорували основоположні права та свободи громадян.

Кампанії солідарності та підтримки українських мітингарів пройшли у понад 20-ти країнах. Найбільші кампанії відбулися у різних містах Канади, США, ФРН, Польщі, Великобританії, Італії та Франції. Місцеві активісти влаштували акції протесту в Австрії, Австралії, Бельгії, Грузії, Естонії, Іспанії, Португалії, Литві, Норвегії, Швеції, Чехії та багатьох інших країнах світу. На 61 день Майдану на місці протестів застрелили перших двох активістів. На той час уже було двоє загиблих за межами місць протистояння [8, с. 97]

22 лютого 2014 р. В. Янукович залишив країну, відлетівши чартерним рейсом до РФ, а Крим був окупований російськими військовими без розпізнавальних знаків, відомими як «зелені чоловічки», зокрема пов'язаними із групою «Вагнер». У зв'язку з тим, що тогочасний президент фактично самоусунувся від виконання своїх конституційних обов'язків, Верховна Рада України ухвалила рішення покласти на Голову Верховної Ради О. Турчинова виконання обов'язків Президента України відповідно до статті 112 Конституції України [11]. Згодом в Україні відбулися позачергові президентські вибори. За їхніми результатами 7 червня 2014 р. президентом був обраний п'ятий президент України – П. Порошенко [15].

Боротьба українських громадян за власні права, знана як Євромайдан, а пізніше Революція Гідності, стала однією з найвизначніших подій у сучасній історії. У ході Революції Гідності загинуло 108 осіб, а 1372 зазнали поранень. Попереду на українців чекали нові виклики та війна за свою свободу. [13].

11 квітня 2014 р. позначило початок збройного конфлікту на сході України. Ввечері 12 квітня 2014 р. Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення про проведення масштабної операції, що отримала назву Антитерористичної (АТО) [14], офіційно оголошеної наступного дня, 13 квітня. Збройне протистояння, що стало відомим як війна на сході України чи війна на Донбасі, становить окремий етап російсько-української війни. Воно розпочалося внаслідок вторгнення російських збройних формувань у квітні 2014 року на територію української частини Донбасу після анексії Криму Російською Федерацією, низки проросійських виступів у різних регіонах України та проголошення так званих ДНР і ЛНР. Конфлікт супроводжувався запеклими бойовими діями за контроль над українською територією і включав масштабні облоги, під час яких українські сили зазнали значних втрат, зокрема в таких гарячих точках: Ізваринський котел, Дебальцеве, Іловайськ і Донецький аеро-

порт. [12, с. 5–7].

Ізваринський котел став трагічною сторінкою в історії ЗСУ. Під час виходу українських підрозділів із цього оточення було досягнуто домовленості з РФ про створення зеленого коридору для безпечної евакуації. Однак ці домовленості не були виконані російською стороною. Колона БТР, рухаючись через соняшникові поля, зазнала масштабної атаки ворожої артилерії. Лише перші кілька одиниць техніки змогли подолати маршрут без втрат, але решта була повністю знищена разом із військовослужбовцями, які перебували на борту. Події набули хаотичного і трагічного характеру, залишивши важкі наслідки для українських сил.

Після Донецького аеропорту в столиці Республіки Білорусь в

м. Мінськ були підписані 5 вересня 2014 р. Мінські угоди [1, с. 47], які стосувалися домовленості про припинення вогню, призупинення бойових дій на поточній лінії фронту та створення 30-кілометрової зони безпеки на території України, фактично призвели до замороження конфлікту.

24 лютого 2022 р. президент Російської Федерації – В. Путін розпочав повномасштабне вторгнення в Україну (рис. 2). Ворожі війська розпочали наступ із території Республіки Білорусь, захопивши ЧАЕС. Швидка похідна колона противника прокладала маршрут через Харків, Полтаву та Київ, маючи на меті захоплення аеропорту в Гостомелі. Це дозволило б їм встановити облогу української столиці. Однак українці не втратили духу та масово взяли

Рис 2. 24 лютого 2022 р. – перший день повномасштабного вторгнення РФ в Україну [3]

за зброю, відстоюючи свою країну та свободу. Наші сили розгорнули боротьбу за Маріуполь, відкриваючи нові лінії фронту. До вечора війська РФ захопили острів Зміїний у Чорному морі.

Під окупацією опинилися міста на півночі Київської області: Буча, Гостомель, Ірпінь. У цих населених пунктах були створені жорстокі катівні, що стали місцем численних убивств, зґвалтувань і тортур, від яких постраждали люди всіх вікових категорій — від дітей до літніх [4]. Окуповано також частини Харківської, Запорізької та Херсонської областей. На теперішній момент звільнено лише правобережну частину Херсонської області.

Бої за Маріуполь були найжорстокішими. Оборона тривала з 24 лютого до 20 травня 2022 р. [2]. Збройні сили вели запеклу оборону міста, яке стало ареною жорстоких вуличних боїв, зокрема навколо металургійного комбінату «Азовсталь». Ворожі війська оточили Маріуполь, здійснюючи безперервний тиск з усіх боків. Найдовше опіримали захисники «Азовсталі», по якій ворог завдавав масованих ударів із застосуванням різних типів снарядів та ракет. У складних бойових умовах було неможливо доставляти продовольство чи евакуювати поранених за допомогою гелікоптерів. Оборона міста завершилася після ухвалення нашою владою рішення про капітуляцію гарнізону. Проте багато на-

ших військових перебувають у полоні. Значна частина з них загинула внаслідок навмисного удару по колонії в Оленівці, що був спланованим актом агресії з боку противника. На жаль, м. Маріуполь залишається зараз під окупацією.

В обороні міста брали участь бійці окремого загону спеціального призначення Азов, 12-ї бригади оперативного призначення Національної гвардії України, сили 36-ї окремої бригади морської піхоти, представники інших підрозділів Збройних Сил України, а також прикордонники, поліцейські, співробітники СБУ та ГУР, бійці територіальної оборони й інші.

6 червня 2023 р. війська ворогів зруйнували Каховську ГЕС [10]. Унаслідок цього було затоплено 620 квадратних кілометрів території, що охоплювали чотири області: Херсонську, Миколаївську, Запорізьку та Дніпропетровську. Від цієї надзвичайної ситуації постраждали близько ста тисяч мешканців зазначених регіонів, а також численні представники місцевої фауни. На лівий берег Херсонщини ЗСУ доставляли воду та їжу за допомогою дронів тим, хто встиг врятуватися, оскільки через ворожу окупацію доступ до цієї території був неможливим.

У 2024 р. війська противника поступово просуваюлися вперед, захоплюючи нові території день за днем. Авдіївка опинилася у стані

оточення, що стало фатальним для частини її захисників. Водночас ЗСУ зуміли просунутися на лівий берег і утримують оборону в районі міста Олешки. Наразі запеклі бої тривають у Покровську, Кураховому та вздовж усієї України.

З 12–15 лютого 2025 р. тривають активні переговори з опонентами, під час яких визначається майбутня доля України. Жорстокі бої за волю України досі тривають.

Отже, боротьба українського народу за свої права та незалежність, що розпочалася з Євромайдану та продовжується в умовах повномасштабної війни, стала символом мужності та стійкості. Незважаючи на численні жертви і важкі втрати, українці продовжують боротися за свободу та територіальну цілісність своєї країни. Підтримка міжнародної спільноти відіграє важливу роль у цьому процесі, надаючи необхідну допомогу та висловлюючи солідарність із українським народом. Незламний дух українців, їхня здатність до самопожертви й об'єднання перед обличчям небезпеки заслуговують на глибоку повагу та захоплення. Ці події не лише вплинули на внутрішню політику України, але й змінили геополітичний ландшафт Європи. Переговори та конфлікти, що тривають, визначатимуть подальший шлях України та її місце у світі. Нехай пам'ять про жертви та героїзм українців надихає майбутні покоління на

захист своїх прав і свобод. Майбутнє України залежить від мужності та рішучості її народу, а боротьба за краще життя триває.

Список використаної літератури

1. Артьомов І. Мінські угоди, їх наслідки та значення для України. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2020. № 24. С. 41–53.
2. Битва за Маріуполь. Герої-захисники Азовсталі. Міністерство внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua/news/bitva-za-mariupol-geroyi-zaxisniki-azovstali> (дата звернення: 15.02.2025).
3. Данькова Н. «Почалось». Як українські медійники зустріли 24 лютого 2022 року. *detector.media*. URL: <https://detector.media/community/article/208325/2023-02-24-pochalos-yak-ukrainski-mediynyky-zustrily-24-lyutogo-2022-roku/> (дата звернення: 15.02.2025).
4. Київ, Славутич, Буча, Ірпінь. Що відбувається у столиці та області. URL: <https://suspline.media/214452-vijna-rosii-profi-ukraini-so-vidbuvaetsa-u-kiivskij-oblasti/> (дата звернення: 15.02.2025).
5. Киридон А. М. Євромайдан / Революція гідності: причини, характер, основні етапи. *Історична пам'ять*. 2015. № 33. С. 17–32.
6. Книжки, музика, кава, одяг та IT. Як змінилася країна за п'ять років після Євромайдану. *Texty.org.ua - статті та журналістика даних для людей – Тексти.org.ua*. URL: https://texty.org.ua/articles/89471/Knyzhky_muzyka_kava_odag_ta_it_Ja_k-89471/ (дата звернення: 15.02.2025).
7. Конституція України: подарункове видання / упоряд.: Л. І. Бірюк, Н. І. Адамчик, Є. Г. Кудлай та ін. Київ: ВАТЕ, 2021. 324 с.
8. Котлова Н. П. Євромайдан. Революція гідності. «Небесна Сотня». *VIII наукові читання присвячені пам'яті академіка В. В. Колєйчикова*. 2018. С. 96–100.
9. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 28.12.1960: станом на 26 січ. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2001-05#Text> (дата звернення: 15.02.2025).
10. Підриг Каховської ГЕС: наслідки руйнування греблі, евакуація, загрози. *Радіо Свобода*. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pidryv-kakhovska-hes-evakuatsiya-zahroza-zaes/32446581.html> (дата звернення: 15.02.2025).
11. Про покладення на Голову Верховної Ради України виконання обов'язків Президента України згідно із статтею 112 Конституції України: Постанова Верхов. Ради України від 23.02.2014 № 764-VII.

- URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/764-18#Text> (дата звернення: 15.02.2025).
12. Російсько-українська війна. Ч. 1: Неоголошена війна (20 лютого 2014 – 24 лютого 2022) : рекомендаційний показник [Електронне видання] / уклад. Ю. І. Левченко ; Міністерство освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова, Наукова бібліотека. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2022. 149 с.
13. Солом'янська районна в місті Києві державна адміністрація. *Attention Required!* | Cloudflare.
URL: <https://solom.kyivcity.gov.ua/news/revolyutsiya-gidnosti-naymasshtabnisha-podiya-v-novitniy-istorii-ukraini> (дата звернення: 15.02.2025).
14. Указ президента України №405/2014 – офіційне інтернет-представництво президента України. Офіційне інтернет-представництво Президента України.
URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4052014-16886> (дата звернення: 15.02.2025).
15. Урочисте засідання Верховної Ради України, присвячене складанню присяги новообраним президентом України Петром Порошенком. Офіційний портал Верховної Ради України.
URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Topnovyna/94013.html> (дата звернення: 15.02.2025).

СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМАТИЧНІ ПОДІЇ

Поплавська Софія, студентка групи СР-31

Однією з найбільш вразливих категорій клієнтів соціальної роботи є діти. В умовах війни ця категорія почала зазнавати все більше психологічних та фізичних травм. Тривожні розлади, втрата домівки, поранення, порушення навичок комунікації, зіткнення з насильством або бойовими діями суттєво впливає на емоційний стан дітей та підлітків. Фахівці з соціальної роботи повинні зосередити свої зусилля на забезпечення підтримки, безпеки та реабілітації дітей, які пережили травматичні події під час війни.

За даними UNICEF, більше ніж одна дитина з шести в світі зараз живе в районах, охоплених конфліктами [2]. З кожним днем ситуація в Україні погіршується, тому все більше сімей звертають-

ся по допомогу до фахівців.

У контексті аналізу даного питання доцільно розкрити сутність поняття «травматична подія». Так, у довіднику «Внутрішнє переміщення в Україні: розробка тривалих рішень. Фаза II» зазначено, що травматична подія – це подія, при якій людина вважає, що була явна загроза для її життя/здоров'я чи для життя/здоров'я близької людини або людина була впевнена чи думала, що це явна загроза [5, с. 9].

У звіті UNICEF «Життя дітей під час війни» (лютий 2024 р.) було визначено події, які найчастіше стають причиною психосоціальної травми в дітей під час війни, зокрема руйнування критичної інфраструктури, прямий травматичний досвід, вимушене пересе-